Over de multikulturele willekeur van het pluralisme in de kunst

De hoogste waarde van de na-hitleriaanse esthetiek in de kunst is het postulaat van de vrijheid en de gelijkheid van alle stijlen en richtingen, alsook van alle individuen. Hierdoor moet het, volgens een overeenkomstig sociaal gegeven, mogelijk zijn elk mogelijk kunstgewrocht te produceren en naar buiten te brengen. Dat leidt tot de onafhankelijkheid van alle mogelijke stijlverplichtingen en waardemaatstaven en tot machtsstrijd om het door de markt aangeboden sukses. Dit ruimer opgevatte kunstbegrip laat eenieder die meent over min of meer ontwikkelde kunstbekwaamheden te beschikken toe, deze te verwerkelijken. Dat zou dan gelijk staan met een tegenbeweging tegen de vervreemding van de machine- en computermens in een wereld zonder handwerk en zonder dat nog de nabijheid aangevoeld wordt van de meest elementaire gronden van onze afkomst.

Een Beuysgewrocht of een bekoorlijk uitgevoerd vilten pak in het uitstalraam kan niet beter zijn dan andere maaksels. Want de waarde van wat goed of slecht is wordt uitsluitend bepaald door kunstzinnige criteria, zoals Beuys zelf de overwinning van de kunst in historische zin heeft bepaald. Waar er geen regels meer bestaan om te bepalen wat goed of slecht is, over het jongste gericht, over hemel en hel, over mooi en lelijk, waar op een noodzakelijke wijze de hiërarchieën van boven en onder, centrale en perifere interessen, van humane voor de wereld te verantwoorden bestrevingen, zich in hun geheel laten oplossen in het voordeel van de disparate delen, zullen andere besluiten getrokken en andere oordelen worden geveld. En, in onderhavig geval zal dit dan bepaald worden door de vrije of de gestuurde markt. Gestuurd door wisselende modes en machten en onberekenbaar als goed en kwaad, zoals de beurs der spekulanten waar de marktwaarde bepaald wordt door het lawaai waartoe elke enkeling zich in staat acht. Men zou hier kunnen gewagen van het jungleprincipe dat het leven bepaalt indien er, ook hier, niet bepaalde belangen aan het werk waren, tendensen, ideologieën, onbewuste machtsverstrengelingen . Beslist zijn ook hier de media, bepaalde machten, belangen van minderheden, meningsmakers en de opvoeding aan het werk. Zij hebben zich ontwikkeld volgens het groepsinstinkt van het koopbare sukses, voorbij en in tegenstelling tot het goed geschapene in reinheid, of op de eenzame hoogten van het ooit bereikte . Alle aanhangers van de tegenwaarden ijveren er gretig naar zich te kunnen overtreffen in de tegengestelde richtingen. De anti-houding gaat uit van een tegen-Europese kultuur met haar historische waardeschaal van goed en slecht. Zij leeft zonder diepe verbondenheid met de ziel en leidt naar de overwinning van de gelijkheid onder handelaars en hun belangen , met achter zich de leeggelopen ruimten van kathedralen , kastelen, landschappen, steden en hersenen, naar de vrijgemaakte ruimte van een nieuw geordende wereld zonder bodem.

Waar de handelaars en de markt het sukses bepalen en de media de ideologie, het denken en de meningen van de toeschouwers en kopers vaststellen, is de vrijheid van de anderen, de lobby. In de schuiflade van de lobby is het, dat de ideologieën elkaar ontmoeten , met als enige vrijheid, de pluraliteit. Dit noemt men dan vrije groepen, of vrije stadswijkkulturen. Zij hebben het recht zich aan te passen aan de gelijkheid van het gekochte protest. Terwijl de enen zich bij het begin van het jaar hun deel binnenhalen met de subsidies van het museaal gepleegde welvaartsgedrag of als gevolg van een door de media bevestigd en gekocht protest, bevechten de anderen zich hun deel doorheen de doorschuifladen der diverse lobby-ideologieën onzer pluraliteit, eveneens van geval tot geval onder de druk van de media.

Het doel echter dat schuilgaat achter de analytische versplintering en dat in de plaats gekomen van het zoeken naar de verdieping tol op de bodem van de wijsheid des harte, is het bekend multikultureel geleuter dat thans algemeen geliefd wordt en waarbij een wagneriaanse Götterdämmerung niet meer waarde heeft dan een videoclip voor fast-food-porno. De bevestiging van een ongelimiteerde zelfzucht tot in de diepste diepten der ziel.

Er is bevrijdende zelfverwezenlijking nodig om rechtop te kunnen gaan in een wereld die door de

mensen beschouwd wordt als een door hen gestuurde revolutie, waarbij zij uit alle kulturen nemen wat zij menen nodig te hebben, zonder er een eigen identiteit in te leggen. Het komt er dus op aan de kalmeringstechniek te overwinnen van een slecht geweten, dat gestuurd wordt door een wereldwijde kommunikatie die slechts door enkelen beheerst wordt en die bestemd is voor allen die zich in dit systeem willen laten inlijven.

Reeds wordt het ideologische woord "multikultuur" benut om de gebruiken te karakteriseren die het de film mogelijk maken als industrie met een internationale co-produktie te fungeren. Films uit diverse naties worden allen voorgesteld in de Engelse taal, alsof taal daar slechts geestloos over uitgespoten werd. Dit gebeurt in het belang van de grotere markt, zodat de nationale belastingbetaler die de Europese film heeft helpen subsidiëren nu verplicht is het betreffende produkt in het Engels te konsumeren omdat de Amerikanen het nu eenmaal niet anders willen. Wat hier industrie genoemd wordt is in feite een nieuwe vorm van kolonialisme en een afstomping van de geest, onder de benaming "multikultuur". Maar de film gaat toch maar zijn weg. De kunst wordt een bordeel van de tijd. Als dit tenminste nog kunst mag genoemd worden. Wat wij te zien krijgen is een verre nabootsing van de esthetiek van het theater, de literatuur of de muziek, of van alles wat zich verder nog mag aandienen.

De willekeur van de multikulturele esthetiek leidt tot de pretentie van alles voor allen. De aldus vrijblijvende aktiviteiten en belangen hebben een algemeen aanvaarde en vreugdevolle verminking van de kunst voor gevolg gehad. Het is de wraak van de esthetiek der overwinnaars op de "Herrenmenschenkultur" der overwonnenen.

Waar de esthetiek van de duivel Hitler werd genoemd en omdat de Europese kultuur der schoonheid niet op winst uit was en haar helden geen rendement beoogden en naar Auschwitz zouden zijn verbannen, heeft de "kunst" wraak genomen. Zij werd nu de kunst als bedrijf van al wat hatelijk is en van het toekomstige kreupele.

Waar de kunst van het hoogste droomt, zijn de zaakjes niet ver weg, dat zegde reeds Adorno. Wat eenmaal bedoeld was als kritiek om te waarschuwen, is op heden een cynisch advies als aanduiding van een dagdagelijkse praktijk van een kunst om er rijker bij te worden. Als Bunuel de kreupelen en de bedelaars, de allerlaagsten uit de maatschappij, op het zondige laatste avondmaal in het vreemde huis uit Händels Halleluja, een jong meisje laat onteren als teken der onschuld, was dat een beeld van het lijden der schoonheid en bedoeld als een klankbord verbonden met een grote traditie. Zonder de grootsheid van het lijden is het niet geoorloofd het hatelijke uit te beelden; zelfs de obsceniteit krijgt hier dan waarde. Maar dat mag geen zaakje worden voor de massa die men als kopers nodig heeft, door in te spelen op hun allerlaagste instinkten.

Wie zich van de aarde losmaakt, heeft geen kunst nodig die droomt van het Al op aarde. En alles daartoe is in voorbereiding : het vernietigen van de basis, de aflossing, het verbranden der schepen, smartelijk, afscheidsgevechten, pogingen om stand te houden, Hitlers, de grote versnellers, bloed en bodem, maar ook reeds onder hem, raketten en atoomwetenschappen.

Van Kleist met een "Stahlhelm" op het hoofd, tot Teil voorgesteld in een jeep. Multikultureel, multihistorisch, multipsychologisch, multimoreel. Hiermee zijn we aangeland bij het radikaal gezwam en het amusement der sociale onmogelijkheid zich nog wederzijds verstaanbaar te maken; wij leven in een begaafd land dat niet eens beschikt over een ministerie van kultuur, tenzij dan voor scholen en wetenschappen. Ons land wordt een model voor wereldkultuur en staat, vogelvrij verklaard, open voor andere machtsbelangen en wel tot in het centrum van zijn eigen kultuur. Door zich vrij te maken van en uit de koördinaten wordt alles gelijkgeschakeld. Alles wordt naar believen goed of slecht : hoer of jonkvrouw, stijlen en afbeeldingen, het op de knop drukken voor geluid, of klederdrachten uit de voorbije eeuwen voor het maskeradefeest van het museumtheater. De strijd

die lang geleden door Herman de Cherusk (alias Arminius) werd geleverd, wordt een nazimelodrama en de genocide een onderwerp voor een soap-opera. De naïviteit die tijd en land domineert, klinkt als een vreemd gelach. De pil garandeert ons de vrijheid van de liefde, de konserveblikken de moeitelosheid van een goedkoop etentje, de televisie brengt ons de wereld in huis en auto en vliegtuig zorgen voor ons transport. Wat is de prijs die wij voor dat alles betalen ? De kosten overstijgen ver het rendement. De film maakt de kunst tot industrie en de industrie tot kunst. Al het kunstmatige dat ons thans omringt, staat voor de overwinning op onze meest elementaire beginselen. Wie zou zich nog druk willen maken. Reeds rennen de mensen vlug weg uit de keuken van hun eigen haard. Ver van ons verwijderd zijn de explosieve nachten van onze harten en diep in ons hart is er de vreugde, wat een zegen moet het zijn, te weten waarom.

Ieder met allen, alles is mogelijk, plaatselijk, tijdelijk, naties, rassen, eten, vegetatie, dieren, populaties. De staatsvorm der demokratie komt overeen met de wijze waarop men met machines omgaat, delen die niet meer funktioneren worden uitgewisseld. Het uithouden, zonder krisis, tot in de ziekteverschijnselen en hun likwidatie en dit tot de dood er op volgt; onder, in en met de machines.

Hans Jürgen SYBERBERG

(Vertaling: Frans de Hoon)De hoogste waarde van de na-hitleriaanse esthetiek in de kunst is het postulaat van de vrijheid en de gelijkheid van alle stijlen en richtingen, alsook van alle individuen. Hierdoor moet het, volgens een overeenkomstig sociaal gegeven, mogelijk zijn elk mogelijk kunstgewrocht te produceren en naar buiten te brengen. Dat leidt tot de onafhankelijkheid van alle mogelijke stijlverplichtingen en waardemaatstaven en tot machtsstrijd om het door de markt aangeboden sukses. Dit ruimer opgevatte kunstbegrip laat eenieder die meent over min of meer ontwikkelde kunstbekwaamheden te beschikken toe, deze te verwerkelijken. Dat zou dan gelijk staan met een tegenbeweging tegen de vervreemding van de machine- en computermens in een wereld zonder handwerk en zonder dat nog de nabijheid aangevoeld wordt van de meest elementaire gronden van onze afkomst.

Een Beuysgewrocht of een bekoorlijk uitgevoerd vilten pak in het uitstalraam kan niet beter zijn dan andere maaksels. Want de waarde van wat goed of slecht is wordt uitsluitend bepaald door kunstzinnige criteria, zoals Beuys zelf de overwinning van de kunst in historische zin heeft bepaald. Waar er geen regels meer bestaan om te bepalen wat goed of slecht is, over het jongste gericht, over hemel en hel, over mooi en lelijk, waar op een noodzakelijke wijze de hiërarchieën van boven en onder, centrale en perifere interessen, van humane voor de wereld te verantwoorden bestrevingen, zich in hun geheel laten oplossen in het voordeel van de disparate delen, zullen andere besluiten getrokken en andere oordelen worden geveld. En, in onderhavig geval zal dit dan bepaald worden door de vrije of de gestuurde markt. Gestuurd door wisselende modes en machten en onberekenbaar als goed en kwaad, zoals de beurs der spekulanten waar de marktwaarde bepaald wordt door het lawaai waartoe elke enkeling zich in staat acht. Men zou hier kunnen gewagen van het jungleprincipe dat het leven bepaalt indien er, ook hier, niet bepaalde belangen aan het werk waren, tendensen, ideologieën, onbewuste machtsverstrengelingen. Beslist zijn ook hier de media, bepaalde machten, belangen van minderheden, meningsmakers en de opvoeding aan het werk. Zij hebben zich ontwikkeld volgens het groepsinstinkt van het koopbare sukses, voorbij en in tegenstelling tot het goed geschapene in reinheid, of op de eenzame hoogten van het ooit bereikte. Alle aanhangers van de tegenwaarden ijveren er gretig naar zich te kunnen overtreffen in de tegengestelde richtingen. De anti-houding gaat uit van een tegen-Europese kultuur met haar historische waardeschaal van goed en slecht. Zij leeft zonder diepe verbondenheid met de ziel en leidt naar de overwinning van de gelijkheid onder handelaars en hun belangen, met achter zich de leeggelopen ruimten van kathedralen, kastelen, landschappen, steden en hersenen, naar de vrijgemaakte ruimte van een nieuw geordende wereld zonder bodem.

Waar de handelaars en de markt het sukses bepalen en de media de ideologie, het denken en de meningen van de toeschouwers en kopers vaststellen, is de vrijheid van de anderen, de lobby. In de schuiflade van de lobby is het, dat de ideologieën elkaar ontmoeten, met als enige vrijheid, de pluraliteit. Dit noemt men dan vrije groepen, of vrije stadswijkkulturen. Zij hebben het recht zich aan te passen aan de gelijkheid van het gekochte protest. Terwijl de enen zich bij het begin van het jaar hun deel binnenhalen met de subsidies van het museaal gepleegde welvaartsgedrag of als gevolg van een door de media bevestigd en gekocht protest, bevechten de anderen zich hun deel doorheen de doorschuifladen der diverse lobby-ideologieën onzer pluraliteit, eveneens van geval tot geval onder de druk van de media.

Het doel echter dat schuilgaat achter de analytische versplintering en dat in de plaats gekomen van het zoeken naar de verdieping tol op de bodem van de wijsheid des harte, is het bekend multikultureel geleuter dat thans algemeen geliefd wordt en waarbij een wagneriaanse Götterdämmerung niet meer waarde heeft dan een videoclip voor fast-food-porno. De bevestiging van een ongelimiteerde zelfzucht tot in de diepste diepten der ziel.

Er is bevrijdende zelfverwezenlijking nodig om rechtop te kunnen gaan in een wereld die door de mensen beschouwd wordt als een door hen gestuurde revolutie, waarbij zij uit alle kulturen nemen wat zij menen nodig te hebben, zonder er een eigen identiteit in te leggen. Het komt er dus op aan de kalmeringstechniek te overwinnen van een slecht geweten, dat gestuurd wordt door een wereldwijde kommunikatie die slechts door enkelen beheerst wordt en die bestemd is voor allen die zich in dit systeem willen laten inlijven.

Reeds wordt het ideologische woord “multikultuur” benut om de gebruiken te karakteriseren die het de film mogelijk maken als industrie met een internationale co-produktie te fungeren. Films uit diverse naties worden allen voorgesteld in de Engelse taal, alsof taal daar slechts geestloos over uitgespoten werd. Dit gebeurt in het belang van de grotere markt, zodat de nationale belastingbetaler die de Europese film heeft helpen subsidiëren nu verplicht is het betreffende produkt in het Engels te konsumeren omdat de Amerikanen het nu eenmaal niet anders willen. Wat hier industrie genoemd wordt is in feite een nieuwe vorm van kolonialisme en een afstomping van de geest, onder de benaming “multikultuur”. Maar de film gaat toch maar zijn weg. De kunst wordt een bordeel van de tijd. Als dit tenminste nog kunst mag genoemd worden. Wat wij te zien krijgen is een verre nabootsing van de esthetiek van het theater, de literatuur of de muziek, of van alles wat zich verder nog mag aandienen.

De willekeur van de multikulturele esthetiek leidt tot de pretentie van alles voor allen. De aldus vrijblijvende aktiviteiten en belangen hebben een algemeen aanvaarde en vreugdevolle verminking van de kunst voor gevolg gehad. Het is de wraak van de esthetiek der overwinnaars op de “Herrenmenschenkultur” der overwonnenen.

Waar de esthetiek van de duivel Hitler werd genoemd en omdat de Europese kultuur der schoonheid niet op winst uit was en haar helden geen rendement beoogden en naar Auschwitz zouden zijn verbannen, heeft de “kunst” wraak genomen. Zij werd nu de kunst als bedrijf van al wat hatelijk is en van het toekomstige kreupele.

Waar de kunst van het hoogste droomt, zijn de zaakjes niet ver weg, dat zegde reeds Adorno. Wat eenmaal bedoeld was als kritiek om te waarschuwen, is op heden een cynisch advies als aanduiding van een dagdagelijkse praktijk van een kunst om er rijker bij te worden. Als Bunuel de kreupelen en de bedelaars, de allerlaagsten uit de maatschappij, op het zondige laatste avondmaal in het vreemde huis uit Händels Halleluja, een jong meisje laat onteren als teken der onschuld, was dat een beeld van het lijden der schoonheid en bedoeld als een klankbord verbonden met een grote traditie.

Zonder de grootsheid van het lijden is het niet geoorloofd het hatelijke uit te beelden; zelfs de obsceniteit krijgt hier dan waarde. Maar dat mag geen zaakje worden voor de massa die men als kopers nodig heeft, door in te spelen op hun allerlaagste instinkten.

Wie zich van de aarde losmaakt, heeft geen kunst nodig die droomt van het Al op aarde. En alles daartoe is in voorbereiding : het vernietigen van de basis, de aflossing, het verbranden der schepen, smartelijk, afscheidsgevechten, pogingen om stand te houden, Hitlers, de grote versnellers, bloed en bodem, maar ook reeds onder hem, raketten en atoomwetenschappen.

Van Kleist met een “Stahlhelm” op het hoofd, tot Teil voorgesteld in een jeep. Multikultureel, multihistorisch, multipsychologisch, multimoreel. Hiermee zijn we aangeland bij het radikaal gezwam en het amusement der sociale onmogelijkheid zich nog wederzijds verstaanbaar te maken; wij leven in een begaafd land dat niet eens beschikt over een ministerie van kultuur, tenzij dan voor scholen en wetenschappen. Ons land wordt een model voor wereldkultuur en staat, vogelvrij verklaard, open voor andere machtsbelangen en wel tot in het centrum van zijn eigen kultuur. Door zich vrij te maken van en uit de koördinaten wordt alles gelijkgeschakeld. Alles wordt naar believen goed of slecht : hoer of jonkvrouw, stijlen en afbeeldingen, het op de knop drukken voor geluid, of klederdrachten uit de voorbije eeuwen voor het maskeradefeest van het museumtheater. De strijd die lang geleden door Herman de Cherusk (alias Arminius) werd geleverd, wordt een nazimelodrama en de genocide een onderwerp voor een soap-opera. De naïviteit die tijd en land domineert, klinkt als een vreemd gelach. De pil garandeert ons de vrijheid van de liefde, de konserveblikken de moeiteloosheid van een goedkoop etentje, de televisie brengt ons de wereld in huis en auto en vliegtuig zorgen voor ons transport. Wat is de prijs die wij voor dat alles betalen? De kosten overstijgen ver het rendement. De film maakt de kunst tot industrie en de industrie tot kunst. Al het kunstmatige dat ons thans omringt, staat voor de overwinning op onze meest elementaire beginselen. Wie zou zich nog druk willen maken. Reeds rennen de mensen vlug weg uit de keuken van hun eigen haard. Ver van ons verwijderd zijn de explosieve nachten van onze harten en diep in ons hart is er de vreugde, wat een zegen moet het zijn, te weten waarom.

Ieder met allen, alles is mogelijk, plaatselijk, tijdelijk, naties, rassen, eten, vegetatie, dieren, populaties. De staatsvorm der demokratie komt overeen met de wijze waarop men met machines omgaat, delen die niet meer funktioneren worden uitgewisseld. Het uithouden, zonder krisis, tot in de ziekteverschijnselen en hun likwidatie en dit tot de dood er op volgt; onder, in en met de machines.

Hans Jürgen SYBERBERG

(Vertaling: Frans de Hoon)

Uit: Teksten, Kommentaren en Studies, 1994, jg. 15, nr. 73-74, p. 79-81.